

مروری بر تأثیر ریسک مالی بر تصمیم گیری سرمایه گذاران با تأکید بر تاب آوری بازارهای مالی

سمیه صائب نیا*

گروه مدیریت، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران 1467485705@iau.ir

نگین ادهم ماراللو

گروه حسابداری، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران

سحر عباسی

گروه حسابداری، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران

زهرا مناف زاده

گروه حسابداری، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران

چکیده

ریسک مالی یکی از مهم ترین عوامل اثرگذار بر تصمیم گیری سرمایه گذاران در بازارهای مالی است و می تواند از طریق افزایش عدم اطمینان، نوسانات قیمتی و تغییر انتظارات، رفتار سرمایه گذاری را به طور معناداری تحت تأثیر قرار دهد. در سال های اخیر، مفهوم تاب آوری بازار به عنوان عاملی کلیدی در تبیین نحوه واکنش بازارها و سرمایه گذاران در مواجهه با شوک های مالی، اقتصادی و سیاسی مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. هدف این مطالعه، مرور نظام مند ادبیات مرتبط با ریسک مالی و تصمیم گیری سرمایه گذاران با تأکید بر نقش تعدیل گر تاب آوری بازار است. نتایج مطالعات پیشین نشان می دهد که افزایش ریسک مالی معمولاً به رفتارهای محافظه کارانه، تشدید واکنش های هیجانی و کاهش افق سرمایه گذاری منجر می شود؛ با این حال، در بازارهای دارای سطح بالای تاب آوری، شدت این اثرات کاهش یافته و تصمیم گیری سرمایه گذاران منطقی تر و مبتنی بر عوامل بنیادی انجام می گیرد. این مرور همچنین نشان می دهد که عواملی نظیر شفافیت اطلاعاتی، نقدشوندگی، کارایی نهادهای نظارتی و اعتماد سرمایه گذاران نقش مهمی در تقویت تاب آوری بازار ایفا می کنند. در نهایت، مطالعه حاضر بر ضرورت توجه سیاست گذاران و مدیران بازار سرمایه به تقویت تاب آوری بازار به منظور بهبود کیفیت تصمیم گیری سرمایه گذاران و ارتقای ثبات مالی تأکید می کند.

واژگان کلیدی: ریسک مالی، تصمیم گیری سرمایه گذاران، تاب آوری بازار

۱. مقدمه

تحمل ریسک به عنوان بخش مهمی از فرایندهای مدیریت مالی محسوب می شود که تمرکز بر آن می تواند به افزایش کارکرد های تصمیم گیری سرمایه گذاران در بازار سرمایه کمک نماید. باید توجه داشت در راستای نظریه انتخاب عمومی، افراد برای سرمایه گذاری پول خود عوامل بسیار زیادی را مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهند. (دربان فولادی و طبسی لطف آبادی، ۱۴۰۳؛ واسیوزمن و ادالت، ۲۰۱۶) به منظور کاهش ریسک کلی حسابرسی، حسابرسان باید تلاش و کیفیت حسابرسی را برای کاهش خطر شناسایی افزایش دهند. (بنابی قدیم و طاعی حسنلوئی، ۱۴۰۳؛ روزاتی و همکاران، ۲۰۱۹؛ نچل و همکاران، ۲۰۱۳) برای محاسبه ریسک تجاری از درجه اهرم عملیاتی و برای محاسبه ریسک مالی از درجه اهرم مالی استفاده شده است. (میزرائی و همکاران، ۱۳۹۲)

با استفاده از توصیف رفتاری در تصمیم گیری های مالی ، معیارهای دقیق تری برای توصیف و پیش بینی رفتار سرمایه گذاران ایجاد می شود (جوانمرد وهمکاران ، ۱۴۰۳؛ وو و همکاران ، ۲۰۱۸) اهمیت استفاده تصمیم گیرندگان از اطلاعات ، بسیار حیاتی است . یکی از آموزه های اصلی اقتصاد اطلاعات ، ماهیت نامعلوم ارزش هر یک از منابع اطلاعات معین است . (پور کریم وهمکاران ، ۱۳۹۹؛ بولو، ۱۳۸۴) تصمیمات سرمایه گذاران ممکن است تحت تاثیر فاکتورهای رفتاری داخلی از قبیل خودشناسی و فاکتورهای رفتاری خارجی مانند نحوه انتخاب یک سرمایه گذار قرار گیرد. (آقایی و مختاریان ، ۱۳۸۳؛ شیفر، ۲۰۰۰).

تاب آوری از لحاظی مفهومی به تفصیل در علوم طبیعی ، روانشناسی و مدیریت شهری مطرح شده است . این مفهوم به حوزه دانش اقتصاد و مالی نیز وارد شده است . عمده ادبیات تولید شده در این حوزه مربوط به سال های پس از وقوع بحران مالی ۲۰۰۸ میلادی است. (چاوشی و کبیریان ، ۱۳۹۸) با توجه به اهمیت بحث تاب آوری اقتصادی در ادبیات پژوهشی و ضرورت مقاوم سازی اقتصاد و بازار سرمایه کشور در مقابل تکان ها و تهدید های خارجی ، پژوهشی حاضر به دنبال تاب آوری بازار سرمایه کشور است . (حسن زاده و همکاران ، ۱۳۹۹) لزوم شناسایی تعیین کننده های تاب آوری اقتصادی با اهداف سیاستی جهت دستیابی به رشد اقتصادی با ثبات از یک سو؛ و فقدان مطالعه داخلی با محوریت تعیین تاثیر کارایی بازار ها بر تاب آوری اقتصادی از سوی دیگر، انگیزه ای شد تا مطالعه حاضر به منصف ظهور رسد . (شاه آبادی و همکاران ، ۱۳۹۹)

مدیریت ریسک یکی از ارکان اساسی تصمیم گیری مالی است که با هدف افزایش بازده و کاهش عدم قطعیت سرمایه گذاران مورد توجه قرار می گیرد. ارتقای کیفیت حسابرسی و تحلیل عوامل رفتاری درونی و بیرونی سرمایه گذاران از جمله راهکارهای مؤثر در کنترل ریسک و بهبود تصمیم گیری مالی به شمار می رود. در سال های اخیر، مفهوم تاب آوری اقتصادی به ویژه پس از بحران مالی ۲۰۰۸، اهمیت ویژه ای یافته و به عنوان عاملی کلیدی در تقویت پایداری و مقاوم سازی بازار سرمایه در برابر شوک ها و نوسانات اقتصادی مطرح شده است. از این رو، شناسایی عوامل مؤثر بر تاب آوری اقتصادی و بررسی نقش کارایی بازارها در ارتقای ثبات مالی، از محورهای مهم پژوهش های نوین محسوب می شود .

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۲-۱- ریسک مالی

۲-۱-۱- تعریف ریسک و ریسک مالی

واژه نامه آکسفورد، ریسک را به امکان وقوع پیشامدی زیانبار در آینده ترجمه کرده است . (غفاری ، ۱۳۹۲ ؛ هورنبوی و ومیر ، ۲۰۰۵) ریسک در اصطلاح ، عبارت است از امکان تفاوت بازده از مقدار مورد انتظار . درباره سرمایه گذاری ، ریسک ؛ یعنی ، احتمال اینکه بازده واقعی از بازده مورد انتظار متفاوت شود . (غفاری ، ۱۳۹۲ ؛ سروش و صادقی ، ۱۳۸۶) ریسک مالی در حوزه روابط مالی شرکت به وجود می آید و به ریسک ناشی از نحوه تأمین مالی شرکت معروف است. ریسک مالی نشان دهنده ریسک عدم توانایی در برآورد مطالبات قبلی شرکت است که بخش عمده ای از آن تعهدات مربوط به بدهی را شامل میشود. (توکلی و آشتاب ، ۱۴۰۰) ریسک عبارت است از احتمال از دست دادن تمام یا قسمتی از سود و یا اصل سرمایه، و به طور کلی، نوسان پذیری بازده سرمایه گذاری، ریسک نامیده میشود. ریسک ناشی از نحوه ی تأمین مالی شرکت را ریسک مالی میگویند. به عبارت دیگر، احتمال زیان

هایی است که از ساختار سرمایه شرکت برمیخیزد و با استفاده از اهرم مالی، اندازه شرکت و نسبت جاری تعیین میشود. (میرزائی و همکاران، ۱۳۹۲)

۲-۱-۲- راهکارهای پیش بینی و کنترل ریسک مالی

برای از بین بردن ریسک های مالی و امکان شناسایی سطح سلامت مالی شرکت ها، از مدل های پیش بینی استفاده میشود، که به عنوان سیستم های هشدار به موقع، از مشکلات قریب الوقوع در شرکتهای مورد بررسی، تلقی میشوند. وظیفه آنها، ارزیابی سلامت مالی شرکت بر اساس شاخص های مالی منتخب یا سایر خصوصیات شرکت یا محیطی است که در آن فعالیت می کنند (توکلی و آشتاب، ۱۴۰۲؛ سوابو و کرال، ۲۰۱۶). مدل های پیش بینی ریسک مالی در ادبیات موضوعی به سه گروه، مدل های آماری، مدل های نظری و مدل های هوش مصنوعی (یادگیری ماشین) دسته بندی میشوند. مدل های آماری و هوش مصنوعی بر نشانه های شکست تمرکز دارند و مدل های نظری به علت کیفی شکست توجه میکنند. (توکلی و آشتاب، ۱۴۰۲؛ سان و همکاران، ۲۰۱۳؛ والاسکوا و همکاران، ۲۰۱۸). پژوهش های معدودی در داخل و خارج از کشور در زمینه پیش بینی ریسک مالی صورت گرفته است که میتوان به پژوهش استادی و تدریسی پژو (۱۳۹۸)، جین و همکاران (۲۰۱۸) و گوئو و همکاران (۲۰۱۴) اشاره کرد. این پژوهش های مبین این است که رابطه معنی داری بین ریسک مالی و نسبت های مالی وجود دارد. (توکلی و آشتاب، ۱۴۰۲؛ صنیعی آبادی و همکاران، ۱۳۹۳)

۲-۱-۳- مزایای ریسک مالی

اگر چه ریسک مالی پدیده مثبتی نیست، درک آن منجر به تصمیم گیری های بهتر و آگاهانه تر در زمینه تجارت یا سرمایه گذاری و کمک به ارزیابی ارزش (نسبت ریسک و پاداش) می شود. ارزیابی و پیش بینی ریسک مالی به تعیین ارزش آن سرمایه گذاری کمک میکند و در صورتی که ریسک مالی کنترل نشود، پیامدهای جبران ناپذیری خواهد داشت که غلبه بر آنها دشوار می شود و احتمال گسترش و تأثیرپذیری آنها بر کل بخش ها و بازارها وجود خواهد داشت (آزادی و همکاران، ۱۴۰۳).

۲-۱-۴- تحمل ریسک مالی

برانسون تحمل ریسک را معکوس ریسک گریزی دانسته است و نیز بر اساس نظریه مکث تحمل ریسک این گونه بیان شده است: "باوجود عدم قطعیتی که افراد در تصمیمات مالی اعم از زندگی اقتصادی و اجتماعی خود دارند، آن را پذیرفته و متمایل به انجام آن میباشند". تحمل ریسک مالی یک ویژگی ذهنی و یک استعداد ژنتیکی است. بر طبق گفته های حنا، تحمل ریسک مالی یک ویژگی ذهنی و یک استعداد ژنتیکی است. در سوئد مطالعاتی انجام شد که نشان داده که تقریباً بیست درصد از افراد بخاطر ویژگی های متفاوت ارثی، ریسک های متفاوتی را تحمل میکنند. (آقاسی و همکاران، ۱۳۹۵؛ مکیوتی، ۲۰۱۳)

۲-۱-۵- جذب ریسک و نورپالستیسیتیه

مقدمه جذب ریسک به مؤلفه های رفتاری گفته میشود که نگرش جذب ریسک را تحریک میکند، که رفتار مکرر سرمایه گذاری در سرمایه گذاری های مشابه و برای مدت طولانی تر، رفتار ریسک جویانه است که سرمایه گذاران را ترغیب می کند. بدون در نظر گرفتن حدس و گمان و برنامه ریزی استراتژیک پس از پردازش اطلاعات مورد نیاز، در مسیرهای پرخطر سرمایه گذاری می کنند. سرمایه گذارانی که رفتار جذب ریسک دارند، تصمیمات تکراری برای خرید

مجدد محصول مشابه می گیرند. این رفتار ماهیت سرمایه گذاری مکرر آنها را نشان می دهد.(زلالی بناب و همکاران، ۱۴۰۳)

۲-۲-تصمیم گیری سرمایه گذاران

۱-۲-۲- تعریف تصمیم‌گیری و تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران

قضاوت و تصمیم‌گیری شاخه‌ای از روان‌شناسی شناختی است که برای محققین حسابداری نیز جالب توجه می‌باشد (پور کریم و همکاران، ۱۳۹۹؛ رهنمای رودپشتی و یزدانی، ۱۳۸۸). قضاوت در حسابداری عموماً به صورت پیش‌بینی وضعیت آتی یا ارزیابی وضعیت فعلی و مبهم یک رویداد تعریف می‌گردد (پور کریم و همکاران، ۱۳۹۹؛ کاظمی، ۱۳۹۲). قضاوت‌های تصمیم‌گیرندگان تجزیه و تحلیل و درک آنها از اطلاعات را تعیین می‌کند و گزینه‌های تصمیم، تحت تأثیر فرایندهای ادراک و قضاوت قرار می‌گیرد (پور کریم و همکاران، ۱۳۹۹). یکی از مهمترین تصمیم‌گیری‌هایی که در دنیای امروزی به صورت وسیع صورت می‌گیرد تصمیم‌های سرمایه‌گذاری است. تصمیم‌گیری به عنوان فرایند انتخاب، بین شقوق متفاوت برای رسیدن به هدف خاصی تعریف می‌شود. (جوانمرد و همکاران، ۱۴۰۳)

۲-۲-۲- فرآیند تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران

اولین مرحله فرایند تصمیم گیری سرمایه گذاران ارزشیابی و تجزیه و تحلیل اوراق بهادار به صورت جداگانه است. ارزشیابی اوراق بهادار تابعی از خطر پذیری و بازده مورد انتظار آنها است. دومین مرحله فرایند تصمیم گیری سرمایه گذار تشکیل پرتفوی است. بعد از اینکه اوراق بهادار مورد تحلیل و ارزیابی قرار گرفت، باید پرتفوی انتخاب شود. معنای ساده پرتفوی تعیین ترکیب دارایی های سرمایه گذاری شده توسط سرمایه گذار است. معمولاً سرمایه گذاران در این مرحله تلاش میکنند تا پرتفوی کارا تشکیل دهند. (ودیع، و شکوهی، زاده، ۱۳۹۱)

۲-۲-۳-سوگیری در تصمیم گیری سرمایه گذاری

انسان ها همواره تصمیم های منطقی و دقیقی نمی گیرند. در واقع به جای فرایند های تحلیلی و کنترل شده بیشتر تصمیم ها به دنبال فرایند های شهودی و خودکار می گیرند. این طرز تفکر سریع و شهودی متحمل تأثیر پذیری از سوگیری هاست که این امر به گرفتن تصمیم های اشتباه منجر می شود رایج ترین سوگیری ها که بر تصمیم های سرمایه گذاری تأثیر می گذارند عبارتند از :

اعتماد به نفس بیش از حد ، توهم کنترل، سوگیری تأثیر، لنگر انداختن، سوگیری اقتدار، اثر هاله ایی، اثبات اجتماعی، سوگیری تنزیل هزلولی، زیان گریزی، سوگیری حفظ وضع موجود، سوگیری خوش بینی ، سوگیری هزینه هدر رفته ، سوگیری هزینه هدر رفته ، اثر قالب بندی ، اثر ایکیا ، خوداسنادی، پشیمان گریزی (شهنازی و پناهی، ۱۴۰۲)

۲-۲-۴- قضاوتی (احساسات سرمایه گذاران)

تصمیم‌گیری احساسی سرمایه‌گذاران باعث انحراف قیمت سهام از قیمت‌های واقعی شده و منجر به قیمت‌گذاری نادرست سهام می‌شود. سرمایه‌گذاری احساسی غیر بهینه و ناکارا ریشه در نظریه اقتصاد اطلاعاتی دارد. اما حاکمیت شرکتی می‌تواند به طریق مختلفی کارایی سرمایه‌گذاری شرکت را بهبود بخشد تا تأثیرات نامطلوب تصمیم‌گیری احساسی سرمایه‌گذاران تعدیل شود و شناخت از طرفی برای سوق دادن بازار به سمت عقلانیت و از طرفی دیگر به

عنوان طراحی و راهبردهای سرمایه گذاری برای مدیران کارایی سرمایه گذاران شرکت های پذیرفته شده در بورس را مورد ارزیابی قرار میدهد. (رجبی و همکاران، ۱۴۰۳)

۲-۲-۵- اثرگذاری اجتماعی بر رفتار توده وار در تصمیمات سرمایه گذاری

انسان موجودی اجتماعی است که به سختی از تأثیر سایر انسان ها مصون مانده و لذا رفتار یک انسان همیشه تحت تأثیر انسان دیگر قرار دارد. در زندگی اجتماعی، هنگام تصمیم گیری، افراد تمایل دارند رفتار افراد دیگر را اتخاذ نمایند. اتخاذ این رفتار به دلیل اثرگذاری اجتماعی است. از این گذشته، اثرگذاری اجتماعی طبق تعریف ارونسون (۲۰۱۳) حوزه ای در روانشناسی اجتماعی است که نحوه تأثیر پذیری فرد از فشار افراد یا گروهی از افراد دیگر را توضیح میدهد که متعاقباً نگرش، برداشت و رفتار آن فرد را تغییر می دهد. اثرگذاری اجتماعی فرآیندی است که در آن افراد خاصی باید افکار، حساس، نگرش و رفتار خود را در نتیجه تعامل با افراد یا گروهی از افراد دیگر که تأثیر اجتماعی قوی داشته و یا در سرمایه گذاری ماهر هستند تغییر دهد. (مرشدی و رستمی جاز، ۱۴۰۲)

۲-۳-۲- تاب آوری بازار

۲-۳-۱- تعریف تاب آوری بازار

تاب آوری به معنای از عهده بر آمدن است. در تعریفی دیگر، دوال المسکف و وگل آن را قابلیت نگهداشت سطح محصول در نزدیک ظرفیت، پس از بروز تکانه ها و تهدید ها تعریف کرده است. آجینجر نیز آنرا قابلیت اقتصاد در تخفیف احتمال عمیق تر شدن بحران یا دست کم، بهبود آثار آن تعریف کرده است. (حسن زاده و همکاران، ۱۳۹۹). در واقع تاب آوری بیانگر ظرفیت افراد براس سالم ماندن و مقاومت و تحمل در شرایط سخت و پر خطر است که فرد نه تنها بر آن شرایط دشوار فایق می آید بلکه طی آن و با وجود آن قوی تر نیز می گردد. پس تاب آوری به معنای موفق بودن، زندگی کردن و خود را رشد دادن در شرایط سخت است. (باصری و نیک افروز، ۲۰۲۵)

۲-۳-۲- مفهوم تاب آوری بازار

تاب آوری مفهومی است که اصالتاً در حوزه بوم شناسی و پایداری آن در برابر تغییرات مطرح شده است. و به تدریج در حوزه های مهندسی روانشناسی و علوم رفتاری و مدیریت بحران نیز به کار بسته شده است کاربرد این مفهوم در حوزه های ملی اقتصادی و مالی نیز عمدتاً مربوط به یک دهه گذشته است، بریگاگلیو، کوردینا فاروگیا و ولا (۲۰۰۶) در بررسی مفهوم تاب آوری اقتصادی تاب آوری را شامل سه توانایی اقتصاد می دانند:

اجتناب از شوکها به گونه ای که سیستم از وقوع شوکها اثر نپذیرد

تحمل اثر شوکها در صورت وقوع در کارکردهای آن وقفه ی معناداری رخ ندهد

بازیابی سریع از شوکها پس از وقوع، شوک سریعاً به وضع تعادل قبلی یا جدید بازگردد. (چاوشی و کبیریان، ۱۳۹۹)

۲-۳-۳- نظریه های تاب آوری

نتایج مطالعات تجربی خارجی مانند گیانموئنا و ریوس (۲۰۱۸) و جالس و همکاران (۲۰۱۸) نشان داد کارایی بازار ها از عوامل موثر بر تخصیص بهینه منابع و افزایش تاب آوری اقتصاد است. (شاه آبادی و همکاران، ۱۴۰۱).

۴-۳-۲- مزایای تاب آوری بازار

از طریق تاب آوری بازار سرمایه، می توان مشکلات نقدینگی بسیاری از شرکت ها و کسب و کار ها را حل کرد و با مقاوم تر کردن اقتصاد در مقابل تکانه های خارجی، رشد اقتصادی کشور را افزایش داد. (حسن زاده و همکاران، ۱۳۹۹)

۵-۳-۲- عوامل اصلی و فرعی تاب آوری بازار سرمایه

جدول ۱. عوامل اصلی و فرعی تاب آوری بازار سرمایه. (حسن زاده و همکاران، ۱۳۹۹)

عوامل فرعی	مولفه تاب آوری
<p>-مدیریت کارآمد مسئولان سازمان بورس اوراق بهادار و عدم تصمیم گیری های خلق الساعه</p> <p>-قانون گذاری حمایتی به ویژه حمایت از سرمایه گذاران خرد</p> <p>-تغییر در دامنه نوسان (به منظور حذف هیجان های سهام داران در صف های خرید و فروش) کارایی بازار سرمایه</p> <p>- نظارت دقیق بر اجرای قوانین و مقررات</p> <p>-اعمال محدودیت انجام معاملات آنلاین برای سرمایه گذاران تازه وارد به بازار سرمایه به منظور کنترل هیجان بازار</p> <p>-اعمال محدودیت های تراکنش های پولی به منظور عدم جذب سریع نقدینگی و پول های هوشمند به بازارهای موازی مانند طلا و دلاری</p> <p>-اعمال حجم مبنای مناسب برای شرکت ها</p>	<p>ساختار و فرآیند های سازمان</p>
<p>-بالا بردن سطح دانش سرمایه گذاری از طریق آموزش سهام داران</p> <p>-به کارگیری پس انداز های راکد توسط سهام داران خرد برای سرمایه گذاری در بازار سرمایه از طریق آموزش سهام داران</p> <p>-افق سرمایه گذاری بلندمدت در بازار سرمایه از طریق آموزش سهام داران</p> <p>-گنجاندن واحد درسی آشنایی با بازار سرمایه برای رشته های مدیریت و علوم انسانی</p> <p>-افزایش خدمات و مشاوره های سرمایه گذاری از طریق کارگزاران سازمان بورس اوراق بهادار و..</p> <p>-ایجاد و تأسیس تشکل ها و کانون های سهام داران حقیقی</p> <p>-توسعه فرهنگ سرمایه گذاری و سهام داری</p>	<p>توجه به یادگیری و آموزش</p>
<p>-شفافیت و عدالت در اطلاع رسانی شرایط و فرصت ها</p> <p>-سامان دهی و نظارت بر فعالیت کانال ها و گروه های فضای مجازی به منظور جلوگیری از تبانی و خریدهای گروهی و افزایش هیجان های سهام داران و ...</p> <p>-تبلیغات موثر و ترغیب مردم به سرمایه گذاری در بازار سرمایه</p> <p>و ایجاد احساس امنیت برای سرمایه گذاران</p> <p>-بی توجهی سرمایه گذاران به شایعات به خصوص در شبکه های مجازی و دریافت اخبار و اطلاعات از درگاه های رسمی و دارای مجوز از طریق آموزش سهام داران</p> <p>-افزایش انگیزه های سرمایه گذاری</p>	<p>تسهیم اطلاعات</p>

<p>-کنترل بازارهای موازی به منظور جلوگیری از سفته بازی در آن بازارها و هدایت نقدینگی به بازار سرمایه</p> <p>-حمایت سهام داران حقوقی و بازارگردان ها از بازار سرمایه به هنگام بحران و بروز تکانه ها</p> <p>-حمایت صندوق تثبیت بازار سرمایه و صندوق توسعه از بازار سرمایه به هنگام بحران و بروز تکانه ها</p> <p>-واکنش سریع شورای عالی بورس و برگزاری جلسه های فوق العاده هنگام بروز تکانه ها و اخذ تصمیم های مناسب</p> <p>- عدم اجازه اظهار نظر به مسئولان سازمان بورس و اظهار نظر صرفاً توسط سخنگوی سازمان به دلیل تاثیرگذاری بر عملکرد بورس و ایجاد هیجان در بازار</p>	<p>شناسایی و تحلیل تکانه ها.تهدید ها و ریسک های پیش رو</p>
<p>-رونق ابزارهای مالی نوین</p> <p>-جذب سرمایه های خارجی به عنوان مکمل سرمایه های داخلی نه اینکه ماشین سرمایه های داخلی از طریق مل خرید سهام شود.</p> <p>-انتشار گواهی سپرده بین المللی و ایجاد زیر ساخت های مقرراتی و احتیاطی لازم برای انتشار اوراق بهادار به خارجیان افزایش تعداد عرصه های اولیه افزایش تعداد شرکتهای پذیرفته شده در بورس با توجه به تسهیل شرایط و شرکت ها به بورس</p> <p>-عرضه اولیه دارایی های دولت و نهادهای حکومتی در بازار سرمایه.</p>	<p>تنوع طرح و انتخاب های در دسترس</p>
<p>-بهبود کیفیت زیر ساخت های فنی بازار سرمایه منظور رفع مشکل قطعی و کندی هسته معاملات)</p> <p>-بهبود عملکرد شرکت های پشتیبان نرم افزاری را به کارگزاری ها و هسته معاملات به عنوان پشتیبان سیستم معاملات و نظارت بر عملکرد آنها</p> <p>-افزایش ظرفیت های فنی با فناوری) سامانه معاملاتی بازار سرمایه در مواجهه با خراب کاری و حمله های سایبری</p>	<p>میزان پذیرش فناوری</p>
<p>-پیاده سازی عملیات بازار بار در بازار سرمایه و نظارت بر حسن اجرای آن</p> <p>-ایجاد بازار دو طرفه در بازار سرمایه با پیاده سازی ابزار فروش تعهدی فروش قرارداد اتی و.. و نظارت بر اجرای صحیح آن</p> <p>-استفاده از تجربه های موفق بورس های جهانی از طریق همکاری با سازمانها و نهادهای موفق اقتصادی بین المللی توسعه و اجرای برنامه های راهبردی با استفاده از ابزارهای آینده پژوهشی و بررسی روندهای جهانی</p> <p>- استفاده از ابزارها و روش های جدید جذب نقدینگی با توجه به ملاحظات خاص شرعی و قانونی کشور</p>	<p>توجه به بهبود و توسعه</p>

۲-۴-پیشینه پژوهش

- توکلی و آشتاب در سال (۱۴۰۰) تحقیقی با عنوان شناسایی عوامل موثر بر ریسک مالی شرکت ها با رویکرد معادلات ساختاری انجام دادند و نشان دادند که ۵۸.۶ درصد از ریسک مالی را نوسان های متغیرهای پژوهش توضیح داده اند؛ همچنین با استفاده از مقادیر بارهای عاملی و آزمون ضرایب بتا مشخص شد که نسبت های مالی تعهدی مانند حاشیه سود خالص، حاشیه سود عملیاتی، دوره گردش دارایی، نسبت سود انباشته به دارایی، نسبت جاری، نسبت نقدی

و نسبت هزینه بهره به فروش خالص و نسبت های مالی نقدی مانند؛ نسبت جریان نقد عملیاتی به مجموع دارایی و نسبت جریان نقد عملیاتی به بدهی های بلندمدت اهمیت خاصی دارند؛ علاوه بر این نتایج آزمون تی نشان داد تأثیر نسبت های مالی، عوامل اندازه، رشد شرکت و استراتژیهای رقابتی بر ریسک مالی معنی دار است.

- دربان فولادی و طیسی لطف آبادی در سال (۱۴۰۳) به تحقیقی با عنوان ارزیابی تحمل ریسک مالی سرمایه گذاران در بازار سرمایه پرداختند که ارزیابی ریسک همواره یکی از فرآیندهای تصمیم گیری های مالی در هر بازاری تلقی می شود که بدلیل عدم امکان پیش بینی تمامی علل موثر در بازار، معمولاً با چالش زیادی برای سرمایه گذاران همراه است. تحمل ریسک به عنوان مبنای ذهنی و عملکردی در سرمایه گذاری محسوب می شود که به دلیل آمیخته بودن با ویژگی های فردی در شرایط مشابه ممکن است از تفاوت های محسوس بازده برای سرمایه گذاران برخوردار باشد. هدف این پژوهش ارزیابی تحمل ریسک مالی سرمایه گذاران در بازار سرمایه می باشد. پژوهش حاضر از نظر روش شناسی توسعه ای و کیفی است لذا از فرآیندهای تحلیل متن کاوی بهره برده شد تا ابتدا پژوهش های مرتبط با حوزه ی ارزیابی تحمل ریسک مالی تعیین و سپس مولفه ها و مضامین مرتبط با آن تعیین شود. همچنین در ادامه از تحلیل دلفی برای تعیین حد اجماع نظری استفاده شد تا پس از آن چارچوب نظری پژوهش ارائه شود. نتایج پژوهش از وجود دو مولفه ی اصلی محرک های ذهنی و رفتاری تحمل ریسک مالی سرمایه گذاران حکایت داشت که طی دو مرحله تحلیل دلفی مجموعاً ۱۲ مضمون به عنوان مولفه های اصلی پژوهش شناسایی شدند.

-بنابی قدیم و طائی حسنلوئی در سال (۱۴۰۳) تحقیقی با عنوان تأثیر ریسک حسابرسی بر ریسک مالی و ریسک مالیاتی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام دادند و نتایج پژوهش نشان داد از شاخص های ریسک حسابرسی، دوره جستجوی حسابرس و احتمال خرید اظهارنظر حسابرس سبب کاهش تغییر نقدینگی و سبب افزایش درجه بحران مالی (تغییر افزایشی در بحران مالی نسبت به سال قبل) شده است، ولی حق الزحمه حسابرسی بر تغییر بحران مالی نسبت به سال قبل تأثیر منفی ولی بر تغییر در نسبت نقدینگی نسبت به سال قبل بی تأثیر است. همچنین از بین شاخص های ریسک حسابرسی، دوره جستجوی حسابرس و احتمال خرید اظهارنظر سبب افزایش ریسک مالیاتی (نوسان نرخ موثر مالیاتی و اختلاف مالیاتی) شده و متغیر حق الزحمه حسابرسی تأثیر منفی معنی داری بر ریسک مالیاتی (نوسان نرخ موثر مالیاتی و اختلاف مالیاتی) دارد.

-زلالی بناب و همکاران در سال (۱۴۰۳) تحقیقی با عنوان ارائه مدل تحمل ریسک مالی سرمایه گذاران در بازار سرمایه ایران با تأکید بر رویکرد ساختاری- تفسیری انجام دادند و نتایج نشان داد که مدل تفسیری ساختاری مطالعه در شش سطح قابل ارائه است که در بالاترین سطح دانش مالی، میزان تحمل ریسک، گروه های نسلی و آگاهی از ریسک شناسایی شدند. پس از آن موقعیت مؤلفه های شناسایی شده با استفاده از نرم افزار میک مک مبتنی بر قدرت نفوذ و وابستگی مشخص شد و شش گروه شامل متغیرهای تأثیرگذار، ریسک، هدف، تنظیمی، اهرمی ثانویه و متغیرهای مستقل شناسایی گردید. تحلیل میک مک نشان داد مدل تحمل ریسک مالی سرمایه گذاران در بازار سرمایه ایران سیستمی ناپایدار است.

-نصیر زاده و همکاران در سال (۱۳۹۴) تحقیقی با عنوان ویژگی های ساختاری و فرایندی هیأت مدیره و ریسک مالی: تغییر در نقدینگی- تغییر در بحران مالی انجام دادند و نتایج نشان می دهد در حالتی که تغییر در بحران مالی به عنوان معیار ریسک مالی در نظر گرفته می شود، تأثیر ساخت قطعات، منفی و در بین ویژگی های فرایندی، تنها تأثیر

استفاده از دانش و مهارت بر ریسک مالی در سطح شرکت های مورد بررسی منفی بوده است. همچنین در حالتی که تغییر در نقدینگی به عنوان معیار ریسک مالی لحاظ شود، تاثیر اندازه هیئت مدیره در صنعت محصولات شیمیایی و تاثیر فرصت رشد در صنعت خودرو و ساخت قطعات بر ریسک مالی، منفی بوده است. دیگر نتایج حاکی از عدم تاثیر سایر ویژگی های هیات مدیره اعم از فرایندی و ساختاری بر ریسک مالی در سطح کل شرکت ها و صنایع مختلف است. عبدالرحیمیان و همکاران در سال (۱۳۹۷) تحقیقی با عنوان ارائه و الگوی رفتاری تصمیم گیری سرمایه گذاران حقیقی در بورس اوراق بهادار تهران انجام دادند و نشان دادند که زیر بنایی ترین عامل در رفتار سرمایه گذاران همانا عامل فرهنگ می باشد. تورش های شناختی مقدم بر تورش های عاطفی هستند (نظریه ساخت واره) که در کنار تاثیر عامل شخصیت موجب بروز رفتارهای توده وار در تصمیم گیری سرمایه گذاران حقیقی می شود.

-میر محمدی صدرآبادی و شاکریان در سال (۱۳۹۸) تحقیقی با عنوان بررسی نقش سواد مالی در تصمیم گیری سرمایه گذاران جهت سرمایه گذاری انجام دادند و نشان دادند که سواد مالی، دانش مالی و ریسک ادراک شده بر تصمیم گیری جهت سرمایه گذاری تاثیر معنادار داشته و ریسک ادراک شده رابطه بین دانش مالی و تصمیم به سرمایه گذاری را به شکل منفی تعدیل نموده و این در حالی است که در رابطه بین سواد مالی و تصمیم به سرمایه گذاری را تعدیل می نماید.

-بشیری منش در سال (۱۳۹۵) تحقیقی با عنوان نقش احساس در تصمیم گیری سرمایه گذاران انجام داد و نشان داد که حالات و احساسات سرمایه گذاران در زمان تصمیم گیری درباره خرید و فروش سهام بر منطق تصمیم گیری آنها تاثیر بسزایی دارد.

-ساعدی و مختاریان در سال (۱۳۸۸) تحقیقی با عنوان بررسی عوامل موثر بر تصمیم گیری سرمایه گذاران در بورس اوراق بهادار تهران انجام دادند و نشان دادند که اکثریت سرمایه گذاران، علاقه کمی به سفته بازی و معاملات پرریسک دارند. در مورد تصمیم گیری برای خرید سهام، معیارهای مالی، از قبیل تقسیم سود و درآمد هر سهم بسیار مربوط هستند با این حال اهمیت آن ها کم تر از نوسان های قیمت و روند قیمت سهام در بورس است

-رجبی در سال (۱۴۰۰) تحقیقی با عنوان تاثیر پذیری تصمیم گیری سرمایه گذاران نسبت به اخبار واقعی در بورس اوراق بهادار تهران انجام داد و نشان داد که اخبار و اطلاعات غیر واقعی سیاسی اقتصادی و صنعتی تاثیر معنی داری بر تصمیم سرمایه گذاران سهام دارد. همچنین مشخص گردید که بیشترین تاثیر پذیری تصمیم سرمایه گذاران در سهام ناشی از اخبار و اطلاعات غیر واقعی سیاسی نسبت به اخبار اقتصادی و اخبار صنعتی است. نااطمینانی اقتصادی و سیاسی پیش بینی سودآوری و تصمیم گیری را در محیطهای تجاری و غیر تجاری مشکل میکند سبب اختلال تصمیم گیری در زمینه سرمایه گذاری می شود. با توجه به تاثیر منفی نااطمینانی ناشی سیاستهای اقتصادی و سیاسی بر سرمایه گذاری، لازم است دولت و بانک مرکزی با اتخاذ سیاستهای مناسب ضمن کاهش نوسانها به ایجاد نهادها و ابزارهای پوشش ریسک برای کاهش آشفتهگیهای ناشی از اخبار غیر واقعی اقتصادی و سیاسی و اعمال مدیریت ریسک در این رابطه اقدام کنند.

-شاه آبادی و همکاران در سال (۱۴۰۱) تحقیقی با عنوان شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر تاب آوری بازار سرمایه ایران انجام دادند و نشان دادند که کارایی بازار کالا، کارایی بازار کار و کارایی بازار مالی بر تاب آوری اقتصادی هر دو گروه از کشورهای منتخب تاثیر مثبت و معناداری دارد. اما ضریب تخمینی کارایی بازار کالا و کارایی بازار کار در

کشورهای در حال توسعه و ضریب تخمینی کارایی بازار مالی در کشورهای منتخب توسعه یافته بزرگتر بوده است. همچنین تأثیر متغیرهای کنترلی کیفیت نهادی و نوآوری بر تابآوری اقتصادی در هر دو گروه از کشورهای منتخب مثبت و معنادار است.

-باصری و نیک افروز در سال (۲۰۲۵) تحقیقی با عنوان پدیده تاب آوری در بازار سرمایه ایران:نگاهی به عملکرد سهامداران خرد در ریزش سال ۱۳۹۹ بازار سرمایه ایران انجام دادند و نشان دادند که بین تابآوری و عملکرد مالی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ به این صورت که سهامدارانی با سطح تابآوری بالاتر، عملکرد بهتری در بازار داشتند. همچنین، تجربه مالی به عنوان عامل مهمی در پیش‌بینی عملکرد موفقیت‌آمیز سهامداران در بحران‌های مالی شناسایی شد. تحلیل رگرسیون نشان داد که تابآوری و تجربه مالی به طور معناداری عملکرد سرمایه‌گذاران را پیش‌بینی می‌کنند، در حالی که ریسک‌پذیری نیز در این میان نقش مهمی داشت. نتایج این تحقیق بر اهمیت آموزش‌های مرتبط با مدیریت هیجانات و افزایش تابآوری روانی سهامداران تاکید می‌کند و پیشنهاد می‌شود که ابزارهای مشاوره مالی و آموزش مهارت‌های تصمیم‌گیری به‌ویژه در مواجهه با بحران‌های مالی، توسعه یابد. این یافته‌ها با تحقیقات پیشین در سطح بین‌المللی نیز همخوانی دارد و می‌تواند به بهبود عملکرد مالی و تصمیم‌گیری‌های بهتر سهامداران خرد کمک کند..

-تیموریان و همکاران در سال (۱۴۰۲) تحقیقی با عنوان بررسی تأثیر میزان ریسک مالی بر سودآوری و تاب آوری بانک های ایران انجام دادند و نشان دادند که ریسک اعتباری تأثیر معناداری بر سودآوری نداشته اما تأثیر آن بر تاب‌آوری، اثری منفی و معناداری می‌باشد. ریسک نقدینگی نیز تأثیر معنادار منفی بر سودآوری و تاب‌آوری داشته و نسبت کفایت سرمایه، تأثیر مثبت و معناداری بر سودآوری و تأثیر منفی و معناداری بر تاب‌آوری دارد..

-چاوشی و کبیریان در سال (۱۳۹۹) تحقیقی با عنوان ارائه الگوی تاب آوری بازار سرمایه ایران با مدل سازی معادلات ساختاری انجام دادند و نشان دادند که تاب‌آوری بازار سرمایه ارتباطی با محیط پیرامون بازار سرمایه ندارد. در انتها، هر یک از این یافته‌ها تفسیر و نکات پیشنهادی متناسب از آنها استخراج شد. اگر بازار سرمایه ایران از لحاظ نهادها، ابزارها، نهاد ناظر و قوانین و مقررات و بازارها و ناشران، ویژگی‌های تاب‌آوری را داشته باشد، آنگاه می‌توان گفت که کلیت بازار سرمایه در برابر ریسک‌های محیطی دارای استحکام کافی و در صورت وقوع بحران قادر به خروج مناسب از وضعیت عدم تعادل و تغییر در برابر روندهای بلندمدت محیطی است..

-حسن زاده و همکاران در سال (۱۳۹۹) تحقیقی با عنوان شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر تاب آوری بازار سرمایه ایران انجام دادند و نشان دادند که در دنیای امروز، اقتصاد جهانی با تکان‌ها و تهدیدهایی مهمی مانند بحران‌های مالی و اقتصادی، ورشکستگی بانک‌ها و صنایع بزرگ، شیوع بیماری‌های مسری، رفتارهای تروریستی و سقوط بازارها درگیر شده است. کشور در سال‌های اخیر با تحریم‌های گسترده و بی‌سابقه‌ای مواجه بوده و تکان‌های دیگری مانند حوادث طبیعی و شیوع بیماری کرونا، اقتصاد کشور را دچار آسیب کرده است. به همین دلیل، برای مقابله با تهدیدها، توجه به تاب‌آوری اقتصادی، در مقاوم‌سازی اقتصاد کشور و نهادهای مالی اهمیت بسیاری دارد. بازار سرمایه به عنوان منبع جذب نقدینگی‌های سرگردان و حامی فضای کسب‌وکار، در جلوگیری از تلاطم‌های اقتصادی کشور نقش مهمی دارد. این پژوهش با هدف شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر تاب‌آوری بازار سرمایه کشور اجرا شده است..

۳- روش تحقیق

هدف از تحقیق حاضر مروری بر شناخت نقش ریسک مالی بر تصمیم گیری سرمایه گذاران با تاب آوری بازار است. بنابراین روشی که استفاده می کنیم روش کتابخانه ای می باشد. روش کتاب خانه ای عبارت است از یک رویکرد آموزشی و پژوهشی است که در آن از منابع موجود در کتابخانه ها، مانند کتاب ها، مقالات و منابع دیجیتال برای یادگیری و تحقیق استفاده می شود. این روش به دانشجویان و پژوهشگران کمک می کند تا به اطلاعات معتبر و علمی دسترسی پیدا کنند و مهارت های لازم برای جستجو ارزیابی و استفاده از منابع را توسعه دهند.

۴- نتیجه گیری

واژه نامه آکسفورد، ریسک را به امکان وقوع پیشامدی زیانبار در آینده ترجمه کرده است . (غفاری ، ۱۳۹۲ ؛ هورنبوی و ومیر ، ۲۰۰۵) قضاوت و تصمیم گیری شاخه ای از روان شناسی شناختی است که برای محققین حسابداری نیز جالب توجه میباشد(پور کریم و همکاران، ۱۳۹۹ ؛ رهنمای رودپشتی و یزدانی، ۱۳۸۸) تاب آوری به معنای از عهده بر آمدن است. در تعریفی دیگر، دوال المسکف و وگل آن را قابلیت نگهداشت سطح محصول در نزدیک ظرفیت، پس از بروز تکانه ها و تهدید ها تعریف کرده است. آجینجر نیز آنرا قابلیت اقتصاد در تخفیف احتمال عمیق تر شدن بحران یا دست کم، بهبود آثار آن تعریف کرده است. (حسن زاده و همکاران، ۱۳۹۹)

بررسی ادبیات نظری نشان می دهد که سه محور ریسک مالی، تصمیم گیری سرمایه گذاران و تاب آوری بازار، بنیان تحلیلی مشترکی در مطالعات مالی دارند و به صورت متقابل بر پایداری و کارکرد بازار سرمایه اثرگذارند. ریسک مالی به عنوان احتمال انحراف بازده از مقدار مورد انتظار، از ساختار سرمایه و شیوه تأمین مالی شرکت ها نشأت می گیرد و ابزارهای پیش بینی آن — شامل مدل های آماری، نظری و هوش مصنوعی — نقش مهمی در تشخیص به موقع بحران ها ایفا می کنند. اگرچه ریسک مالی ماهیتی تهدیدکننده دارد، اما شناسایی آن موجب اتخاذ تصمیم های آگاهانه تر و تخصیص بهینه منابع می شود. در حوزه رفتار مالی، مطالعات تأکید دارند که تصمیم گیری سرمایه گذاران صرفاً حاصل تحلیل عقلانی نیست، بلکه مجموعه ای از سوگیری های شناختی همچون اعتماد به نفس بیش از حد، اثر لنگر، زیان گریزی و خوش بینی، همراه با احساسات و فشار اجتماعی، بر آن تأثیر می گذارند و می توانند منجر به رفتارهای توده وار و قیمت گذاری ناصحیح شوند. علاوه بر این، تحمل ریسک مالی به عنوان یک ویژگی ذهنی و تاحدی ژنتیکی در میان افراد تفاوت دارد و این تفاوت ها به نتایج متفاوتی در عملکرد سرمایه گذاری منجر می شود. در زمینه تاب آوری بازار، یافته های پژوهش ها نشان می دهند که تاب آوری به معنای توانایی سیستم مالی در مقابله با شوک ها، کاهش اثرات مخرب آن ها و بازگشت سریع به تعادل است. کارایی بازارهای مالی، کیفیت نهادی، تنوع ابزارها، آموزش، تسهیم اطلاعات و به کارگیری فناوری از مهم ترین عوامل مؤثر بر تقویت تاب آوری محسوب می شوند. مطالعات داخلی نیز بیانگر آن اند که ویژگی های مالی و حسابرسی بر ریسک مالی شرکت ها اثرگذارند؛ سواد مالی، احساسات و اخبار بر تصمیم سرمایه گذاران تأثیر معنادار دارند؛ و کارایی بازارها و کیفیت نهادها نقش مهمی در افزایش تاب آوری اقتصادی ایفا می کنند. در مجموع، تعامل میان ریسک مالی، رفتار سرمایه گذاران و تاب آوری بازار چارچوبی یکپارچه ارائه می دهد که توجه هم زمان به آن برای ارتقای ثبات و کارایی بازار سرمایه ضروری است.

منابع

- آزادی، کبری؛ صید خانی، رضا؛ محمدی پور، رحمت الله؛ خلیلی، کریم؛ آرایش، محمدباقر، (۱۴۰۳)، بررسی مبنای تأمین مالی از طریق خرید دین با رویکرد مدیریت ریسک، مدیریت پویا و تحلیل کسب و کار، (۳)، ۴، صص ۱۱۱-۱۲۳
- آشتاب، علی؛ توکلی، سامان، (۱۴۰۰)، شناسایی عوامل مؤثر بر ریسک مالی شرکت ها با رویکرد معادلات ساختاری، مدیریت دارایی و تأمین مالی، (۹)، ۲، صص ۷۷-۹۸
- آقاسی، سعید؛ آقاسی، احسان؛ سحر، بیگلری، (۱۳۹۵)، بررسی رابطه تحمل ریسک مالی و ویژگی های سرمایه گذاران (هوش مالی، مهارت مدیریت مالی، ثروت) بر اساس مدل بومیشده دونالد مطالعه موردی: بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی پژوهشی دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، (۹)، ۳۱، صص ۲۱-۳۳
- آقایی، محمدعلی؛ مختاریان، امید، (۱۳۸۳)، بررسی عوامل مؤثر بر تصمیم گیری سرمایه گذاران در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۱۱، (۳۶)، صص ۲۵-۳
- باصری، محمد امین؛ نیک افروز، پیمان، (۲۰۲۵)، پدیده تاب آوری در بازار سرمایه ایران: نگاهی به عملکرد سهامداران خرد در ریزش سال ۱۳۹۹ بازار سرمایه ایران، کنفرانس بین المللی مدیریت حسابداری و توسعه اقتصادی تفلیس گرجستان، ۱۴، صص ۱۰-۱
- بنایی قدیم، رحیم؛ طاعی حسنلوئی، رضا، (۱۴۰۳)، تاثیر ریسک حسابرسی بر ریسک مالی و ریسک مالیاتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش های کاربردی در گزارشگری مالی، (۲۵)، ۱۳، صص ۴۱۹-۴۵۲
- بشیری منش، نازنین، (۱۳۹۵)، نقش احساس در تصمیم گیری سرمایه گذاران، پژوهش حسابداری، (۶)، ۲، صص ۱۲۰-۹۳
- پورکریم، یعقوب؛ جبارزاده کنگرلوئی، سمیه؛ جمال، فلاوندی، حسن، (۱۳۹۹)، تاثیر فراشناخت و خطاهای شناختی بر قضاوت و تصمیم گیری سرمایه گذاران: نقش تعدیلی افشای اختیاری، نشریه علمی دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، ۱۳، (۴۶)، صص ۹۵-۷۹
- توکلی، سامان؛ آشتاب، علی (۱۴۰۲)، مقایسه کارایی مدل های یادگیری ماشین و مدل های آماری در پیش بینی ریسک مالی، (۱۱)، ۴۰، صص ۷۶-۵۳
- تیموریان، حیدر؛ جعفری ندوشن، عباسعلی؛ نشاط، نجمه، (۱۴۰۲)، بررسی تأثیر میزان ریسک مالی بر سود آوری و تاب آوری بانک های ایران، مهندسی صنایع و مدیریت شریف، ۳۹، ۲، صص ۸۵-۷۷
- جوانمرد، حدیث؛ خدای پور، احمد؛ پور حیدری، امید، (۱۴۰۳)، اثرپذیری تصمیم گیری سرمایه گذاران از الزامات قانونی در بازار سرمایه، نشریه چشم انداز مدیریت مالی، ۱۴، (۴۵)، صص ۳۶-۹
- چاوشی، سید کاظم؛ کبیریان، محمد حسین، (۱۳۹۹)، ارائه الگوی تاب آوری بازار سرمایه ایران با مدل سازی معادلات ساختاری، فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار، ۴۳، صص ۱۳۰-۱۰۶
- حسن زاده، محمد؛ ملکی، محمد حسین؛ جهانگیرنیا، حسین؛ غلامی، جمکرانی، رضا، (۱۳۹۹)، شناسایی و اولویت بندی عوامل مؤثر تاب آوری بازار سرمایه ایران، مدیریت صنعتی، (۱۲)، ۱، صص ۲۰۵-۱۷۲

- دربان فولادی، جواد ؛ طبسی لطف آبادی ، وحیده، (۱۴۰۳)، ارزیابی تحمل ریسک مالی سرمایه گذاران در بازار سرمایه ، کاوش های نوین در علوم محاسباتی و مدیریت رفتاری ، (۲)، ۲، صص ۷۶-۵۶
- رجبی، احسان، (۱۴۰۰)، تأثیر پذیری تصمیم گیری سرمایه گذاران نسبت به اخبار غیرواقعی در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه سیاست های مالی و اقتصادی، (۹)، ۳۴، صص ۱۲۷-۱۰۳
- رجبی، اردلان؛ محمودی ملقرنی، عطالله ؛ حمیدیان ، محسن، (۱۴۰۳) بررسی تاثیر عوامل مالی رفتاری بر تصمیم گیری سرمایه گذاران از منظر مدیران شرکتهای سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار تهران ، فصلنامه علمی پژوهش دانش سرمایه گذاری، (۱۳) ، ۴ ، صص ۷۸۵-۸۱۰
- زلالی بناب ، قادر ؛ بشارت ، علی ؛ پاک مرام ، عسگر ، (۱۴۰۳)، ارائه مدل تحمل ریسک مالی سرمایه گذاران در بازار سرمایه ایران با تأکید بر رویکرد ساختاری- تفسیری ، فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه گذاری ، (۱۶)، ۲، صص ۵۸۱-۶۰۶
- ساعدی، رحمان؛ مختاریان، امید، (۱۳۸۸)، بررسی عوامل موثر بر تصمیم گیری سرمایه گذاران در بورس اوراق بهادار تهران، فصل نامه حسابداری مالی ، (۱) ، ۳، صص ۱۶۸-۱۴۷
- شاه آبادی، ابوالفضل؛ صفات، طیبه؛ مرادی، علی، (۱۴۰۱)، تاثیر کارایی بازار ها بر تاب آوری اقتصادی در کشور های منتخب، فصلنامه علمی پژوهش های رشد و توسعه اقتصادی، (۱۲)، ۴۶، صص ۱۳۶-۱۲۵
- شهنازی، روح الله ؛ پناهی، مجتبی، (۱۴۰۲) ، شناسایی سوگیری های شناختی تاثیر گذار بر تصمیم گیری سرمایه گذاران در پروژه های سرمایه گذاری شهری اقتصاد شهری (۸) ، ۲، صص ۲۷-۴۴
- عبدالرحیمیان، محمدحسین ؛ ترابی، تقی؛ صادقی شریف ، سید جلال ؛ دارابی، رویا، (۱۳۹۷)، ارایه الگوی رفتاری تصمیم گیری سرمایه گذاران حقیقی در بورس اوراق بهادار تهران فصلنامه پژوهش دانش سرمایه گذاری ، (۷)، ۲۶، صص ۱۱۳-۱۲۹
- غفاری ، هادی، (۱۳۹۲)، مشروعیت ریسک مالی از دیدگاه آموزه های اسلامی ، پژوهش های مالیه اسلامی، (۱) ، ۲، صص ۶۹-۸۲
- مرشدی ، میلاد؛ رستمی جاز، حمید، (۱۴۰۲) ، بررسی مدل رفتار توده وار در تصمیم گیری سرمایه گذاری در بازارهای نوظهور ، فصلنامه علمی پژوهش دانش سرمایه گذاری، (۱۶)، ۳، صص ۲۳-۳۹
- میرزائی ، حسین ؛ ختائی ، محمد رضا ؛ قنبری ، یوسف ، (۱۳۹۲) ، بررسی رابطه بین ریسک تجاری و ریسک مالی با عملکرد شرکتهای دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ، فصلنامه حسابداری سلامت ، (۲) ، ۲، صص ۷۷-۹۱
- میرمحمدی صدر آبادی ، محمد ؛ شاکریان، حامد، (۱۳۹۸)، بررسی نقش سواد مالی و دانش مالی در تصمیم گیری سرمایه گذاران جهت سرمایه گذاری، فصلنامه مدیریت کسب و کار، ۴۳، صص ۳۱۳-۳۳۵
- نصیر زاده ، فرزانه ؛ صالحی ، مهدی ؛ بیگی ، بهزاد ، (۱۳۹۴) ، ویژگی های ساختاری و فرایندی هیأت مدیره و ریسک مالی: تغییر در نقدینگی- تغییر در بحران مالی ، مجله دانش حسابداری ، (۶) ، ۲۲ ، صص ۸۱-۱۰۵
- ودیعی ، محمدحسین؛ شکوهی زاده، محمود ، (۱۳۹۱) ، بررسی معیارهای مالی موثر بر تصمیم گیری سرمایه گذاران در بورس اوراق بهادار، مجله دانش حسابداری، (۳) ، ۸ ، صص ۱۷۱-۱۵۱